

Lionsclub Land van Cuijk en Noord-Limburg, 21 maart 2023, Lottersum (Gennep)

Beste mensen,

Wat is nou exact mijn rol,
en wat maak ik als gouverneur zoals mee,
of ik daarover vanavond kon komen vertellen,
zo luidde de vraag aan mij.

Dat doe ik graag,
maar laat me beginnen met hoe je gouverneur wordt.
Want ook u had hier kunnen staan.
Het is immers een baan waarop iedereen kan solliciteren,
en het is uiteindelijk Provinciale Staten – het Limburgs parlement –
die uiteindelijk kiest wie de beste papieren, ervaring en persoonlijkheid heeft voor de job.
In dit geval viel – bijzonder eervol – de keuze op mij:
een Brabander met een iets andere politieke achtergrond dan al mijn voorgangers...

Vervolgens ga dan in je beste pak – in jacquet – naar de Koning,
die je dan beëdigt tot zijn Commissaris in de Provincie Limburg,
om je dan verder gewoon gouverneur te blijven noemen.

Oók hij heeft zich er al lang bij neergelegd
dat dit ambt hier in Limburg
altijd zo is blijven heten...

Maar welke rol heb ik als gouverneur nou precies, zo was u vraag.

En dan is mijn antwoord. Het ligt er maar aan over welke rol je het hebt. Want ik heb er meerdere.

Overall mag je zeggen dat ik het boegbeeld, ambassadeur, hét gezicht van Limburg ben.
Iemand die boven de partijen staat – wat zoveel betekent dat mijn politieke voorkeur er niet toe doet; dat ik het zelfs oneens kan zijn met het beleid van de provincie.

Maar ik ben óók voorzitter van de Limburgse Provinciale Staten, waar ik géén stemrecht heb; én voorzitter en lid van Gedeputeerde Staten. Zeg maar de Limburgers ministerraad waar ik wél stemrecht heb. Én een portefeuille met onder meer integriteit en internationalisering...

Daarnaast heb ik zogenaamde Rijkstaken, dat zijn taken die ik namens de regering uitvoer. En dat is best een divers pakket van burgemeesters tot koninklijke bezoeken; van openbare orde en veiligheid tot onderscheidingen. Maar daar valt bijvoorbeeld ook de opvang van vluchtelingen onder.

En of dat nog niet genoeg is, mag ik – gebonden aan het ambt, zoals dat heet – bijvoorbeeld ook voorzitter zijn van het Prins Bernard Cultuurfonds Limburg zijn; en – sinds kort – de komende 3 jaar ook voorzitter van de Euregio Maas-Rijn...

Dus, beste mensen, als gouverneur laveer ik nogal tussen verschillende rollen; en dat brengt ook best een divers pakket aan ervaringen met zich mee. Laat me die ook een beetje laverend tussen mijn rollen met u delen.

Ik begin bij mijn rol als voorzitter van Provinciale Staten.

Iedereen die het Limburgse nieuws van de afgelopen jaren heeft gevolgd, weet dat het daar tumultueus toe ging.

- Integriteit kwam hoog op de agenda te staan;
- het vertrouwen én een voltallig bestuur verdween; en
- een waarnemer – dé Johan Remkes – moest in zijn eentje besturen én een nieuwe bestuursploeg samenstellen.

Ik kwam pas op het toneel toen het tumult zover was gaan liggen; de spiegel was voorgehouden; en de verschillende onderzoeken – inclusief de allereerste provinciale parlementaire enquête – hun conclusies gingen prijsgeven.

Conclusies die *grosso modo* overeenkwamen; ofwel: geen strafbare feiten, maar transparantie en moreel kompas kan – of beter: móet - beter.

Waarmee voor mij bevestigd werd dat het in Limburg qua integriteit niet anders is gesteld dan in de rest van het land. Al is het hier nu zó stevig onder de loep genomen; dat Limburg inmiddels wél bovenaande transparantieladder staat...

Maar het Limburgs parlement dat ik het afgelopen jaar heb mogen meemaken, durf ik wel te typeren als 'versneld volwassen geworden'. De vertrouwenscrisis is niemand in de koude kleren gaan zitten. Statenleden niet, bestuurders niet én ambtenaren niet. Het dal was diep, maar ik trof wel een parlement dat de weg omhoog wilde vinden.

En ook vonden. Echt goed vond ik het bijvoorbeeld hoe ze voor kerst gezamenlijk stelling namen tegen bedreigingen. Bedreigingen van buitenaf tegen Statenleden die óf voor óf tegen het openhouden van Maastricht Aachen Airport waren. Groen Links en VVD riepen samen op om hier samen een streep onder te zetten.

Ja, daar ben ik trots op. Daar mag Den Haag nog wel een voorbeeld aannemen. Daar moesten ze vorige week nog expliciet in de vergaderregels opnemen, dat bedreigingen aan elkaar niet door de beugel kunnen.

Maar over een week begint er natuurlijk een nieuwe – een compleet nieuwe – Staten, met veel nieuwe Statenleden. Dat gaat weer een nieuwe dynamiek met zich meebrengen; met mensen én opvattingen die elkaar weer moeten zien te vinden; samen het compromis moeten weten te vinden; samen moeten leren wat werkt en wat niet.

Maar ik zie het wel als mijn opdracht om de omgangsvormen en sfeer bijzonder goed te houden. Én de verbinding, want uiteindelijk zit iedereen daar met hetzelfde doel: het beste voor hebben met Limburg en haar inwoners.

Hetzelfde geldt natuurlijk ook voor mijn rol als voorzitter van Gedeputeerde Staten. Op dit moment heb ik écht nog geen idee met wie ik dadelijk – zeg maar – de ministerraad van Limburg vorm. Ik moet nu teren op mijn ervaring met het nu demissionaire bestuur en dat was natuurlijk ook wel een bijzondere.

Een bijzondere omdat het een extraparlamenteair college betrof; met gedeputeerden die daar niet namens hun partij zitten; en in wezen bij elk onderwerp voor een meerderheid moesten shoppen bij de Staten. Een uniek experiment. Dat zijn voordelen en zijn nadelen kent.

Een voordeel is dat het debatten opener maakt (geen partijdiscipline); een nadeel is de kwetsbaarheid. Zoals moties die al aangenomen beleid weer op losse schroeven zet... *(aldus Lia Roefs in Volkskrant 8 maart 2023).*

Mijn ervaring is dat je van deze bestuursvorm een hoop kunt leren op bijvoorbeeld het gebied van dualisme, bestuurscultuur en politiek compromis. Maar vooral dat goed besturen bovenal mensenwerk is, op basis van onderling vertrouwen. Of je nu 'normaal' of extraparlamenteair bestuurt, zonder vertrouwen van de volksvertegenwoordigers kom je er niet.

Maar beste mensen,

als u mij nu vraagt waarin het bestuur en parlement echt goede stappen hebben gezet, dan wil ik toch de 'luchthaven' en 'stikstof' zeggen. Ondanks de grote meningsverschillen over deze gevoelige onderwerpen...

De luchthaven – of beter: Maastricht Aachen Airport – omdat de weg naar de besluitvorming uniek en transparant was. Zou 'normaal' een college vooral opties aan de Staten voorleggen die al een bepaalde richting opgaan; nu was er voor gekozen om álle opties voor te leggen. Vier in het totaal, inclusief die van sluiting. En hoezeer Statenleden bijzonder verschillende ook dachten over wát de beste optie was, ik heb niets dan lof over hóe ze tot het uiteindelijke besluit kwamen

En stikstof; dat heikele stikstofprobleem. Ik weet niet wat de komende periode gaat brengen; ik weet wel dat toen Den Haag die 'stikstofbom' liet vallen, we hier in Limburg al 2 jaar rond de tafel zaten om dat probleem samen – en vooral in overleg – te tackelen. Limburg van deze 'Limburgse methode': 25 (!) van de 50 stikstofstoppers in Nederland, stoppen in Limburg...

Beste mensen, tot zo ver even mijn beslommeringen rond mijn voorzittersrol in zowel Provinciale – als Gedeputeerde Staten. Want daarnaast heb ik dus ook nog die Rijkstaken, waar de politiek in Limburg in principe niet over gaat.

Zoals burgemeesters. Overmorgen mag ik – in Eijsden-Margraten – de voor mij eerste installeren; en dan volgen er voor de zomervakantie nog 5. Dat het daar nog niet eerder van gekomen is, heeft te maken met de gemeenteraadsverkiezingen van vorig jaar;

dan wordt er meestal even een pas op de plaats gemaakt met het werven van nieuwe burgemeesters.

Maar dat ik ze mag installeren, betekent niet dat ik ze ook zelf kies. Dat doet de gemeenteraad, al begeleid en adviseer ik haar bij elke stap in de procedure. Een waarnemend burgemeester mag ik wél zelf kiezen. Als bijvoorbeeld een burgemeester plotseling vertrekt, zoals vorig jaar in Roermond.

En ja, ik hoor advies uit te brengen over koninklijke onderscheidingen, zoals lintjes en het hofleverancierschap. Het uitreiken van lintjes gebeurt in de regel door de burgemeester, maar volgende week mag ik dat zelf doen. Aan afscheidnemende Statenleden, die in aanmerking komen voor een onderscheiding. Net zoals ik ook al een paar hofleverancier-wapens heb mogen onthullen bij trotse ondernemers. Hele bijzondere en feestelijke bijeenkomsten zijn dat...

Tot mijn takenpakket behoort ook het begeleiden van de Koninklijke familie, als zij naar Limburg komen. En ja dan kan je als gouverneur echt unieke gebeurtenissen meemaken. Zo viel ik natuurlijk wel met mijn neus in de boter, met – de uitgestelde – Koningsdag in Maastricht vorig jaar. Maar, vergis u niet – er komt bij de voorbereiding van zo'n bezoek – ook later van de Italiaanse president Sergio Mattarella - heel wat kijken; denk bijvoorbeeld aan een hele strakke planning, protocol en veiligheid....

Nee, ik hoef niet alles alleen te doen. Ik mag me gelukkig prijzen met een geweldig kabinet – een eigen stafafdeling – die me prima ondersteunen bij mijn rijkstaken en portefeuille.

Zoals onder meer bij

- Openbare Orde en Veiligheid – bij grote rampen hoor ik bijvoorbeeld op te treden als coördinator, zoals mijn voorganger Johan Remkes voor zijn kiezen kreeg bij het watersnooddrama in de zomer van 2021; of
- het Prins Bernard Cultuurfonds Limburg – ik reik hiervoor elk jaar een Inspiratieprijs uit; mijn eerste was aan twee natuurkunstenaars verenigd in hun Butterfly House; en
- mijn voorzitterschap van de Euregio Maas-Rijn – een hele bijzondere regio, liggend in drie landen, met 5 verschillende besturen en sprekend in 3 talen; waarmee we samen die Einstein-telescoop willen aantrekken; en natuurlijk bij

- integriteit - dat uiteraard bij aantreden van nieuwe Statenleden en straks ook gedeputeerden, mijn volle aandacht krijgt

En beste mensen,

last but not least, mijn rol als boegbeeld, ambassadeur en gezicht van Limburg. Een boegbeeld dat uitdraagt, maar ook observeert, luistert en vragen stelt.

Dat uitdragen doe ik bijvoorbeeld in **Den Haag**. Het is daar waar ik graag tussen de oren breng dat de Randstad ook letterlijk aan de rand van het land ligt, met aan de ene kant slechts vissen als burens; maar Limburg juist een hart-land vormt; omringd door mensen van vlees en bloed.

Mensen die zowel in het binnen- en buitenland burens zijn waarmee je veel kan ondernemen, uitwisselen en leren; en waarmee je dus ook goede verbindingen wil hebben. En dat mag – of beter: moet – Den Haag veel beter snappen.

Ze moet écht veel beter snappen dat dat ene spoortje dat nu de Maaslijn vormt een regelrechte aanfluiting is; net zoals we goede treinverbindingen met het buitenland nodig hebben; zoals Weert-Hamont-Antwerpen aan de ene kant; en een intercity van Eindhoven via Heerlen naar Aken aan de andere kant.

Maar wat ik net zo goed hoog op die Haagse agenda wil hebben, is hoezeer we snakken naar meer agenten, rechercheurs en uitbreiding van rechterlijke macht. Want helaas, helaas biedt onze centrale grenslicging ook te veel kansen voor criminelen. En ik wil met ons Limburg in een hele hoop lijsten hoog scoren – en dat kunnen we ook met onze Brightlands-campusen - maar dus niet met ondermijning en criminaliteit.

Uitdragen in Den Haag dus, maar ook in **Brussel**. Zo nam ik nog geen twee weken geleden Frans Timmermans mee op sleeptouw in Limburg om hem kennis te laten maken met onze innovatiekracht; inclusief onze ambitie de Einstein-telescoop naar het heuvelland te halen. En ja dan is het bijzonder fijn om te zien dat de eerste vicevoorzitter van de Europese Commissie onder de indruk is van wat je hem allemaal laat zien. En bovenal constateert dat – en nu citeer ik hem even – “of het nu gaat om gezondheid, duurzaamheid, wetenschap of techniek, op elk terrein is Limburg echt hard op weg is om voorop te lopen met innovatie.”

En dat is ook principe de boodschap die ik **binnen Limburg** beter tussen de oren wil krijgen. Ook hier heb ik missiewerk te verrichten, want Limburg beseft zich soms zelf niet wat voor een goud zij handen heeft met die ligging en die vier Brightlands-campusen.

Vier Brightlands-campusen die echt de potentie hebben baanbrekend werk te verrichten op gebied van gezondheid, slimme data, duurzame materialen en gezonde voeding. En als we dan ook die Einstein-telescoop binnen weten te halen, waarmee we vanuit ons Limburg ook nog eens de ruimte weten te doorgronden Beste mensen, Limburg mag – moet – echt veel trotser zijn op **wie** we zijn en **wat** we allemaal kunnen!

Maar naast al 'het nodige voor' en 'het goede van' Limburg uitdragen, wil ik ook heel graag 'ondergaan'. Ik wil 'voelen, ruiken en zien' én luisteren! Want al sta ik als boegbeeld boven alle partijen, ik wil wel midden 'tussen' de Limburgers staan. Ik wil écht weten wat er leeft en speelt.

Dus ik ben heel veel op pad. Zodra corona mij niet langer belemmerde, ben ik continu op pad. Prachtig vind ik dat. Naast de officiële bezoeken die ik nu aan alle 31 gemeenten breng, gooi ik me zo goed als het kan in het Limburgse leven. Ik kan ook moeilijk nee zeggen tegen uitnodigingen en verzoeken, dus ja dan kan het ook gebeuren dat je opeens met Limburgse artiesten een carnavalsplaat aan het opnemen ben. Maar ik geniet er met volle teugen van; ik kom op zoveel bijzonder plekken, maar bovenal hoor ik ook ontzettend veel verhalen. En dat is nodig; hard nodig want mensen mogen – moeten – weten dat ze gehoord worden...Net zoals ik vanavond ook goed naar u wil luisteren

Dus ja, u raad het goed, ik heb een zeer, zeer gevarieerde agenda die uitpuilt. Maar dat vind ik niet erg. Ik wist toen ik hieraan begon dat gouverneur zijn geen 'nine-to-five – baan' zou zijn. Niet voor niets zei ik tijdens mijn installatie – nu een ruim jaar geleden – dat het voelde alsof ik met Limburg in het huwelijk trad. Dan moet je wel een beetje verknocht aan haar zijn. En dat ben ik, wel meer dan een beetje. Voor haar ben ik zelfs de Maas overgestoken. Ik woon nu – voor het eerst in mijn zestigjarig leven – buiten Boxmeer. Hier in Gennep. Voor sommigen onder u ben ik dus van streekgenoot gepromoveerd naar gemeentegenoot.

Mij bevalt het uitstekend!

U ook?